

Suel: Naar man sammenligner Undervisningen i de lærde Skoler, saaledes som den er nu, med, hvad den var, inden man begyndte at experimentere paa dette Omraade, nemlig saa vidt jeg mindes i 1846, vil man finde en gennemgribende Forskjel. Jeg vil karakterisere denne Forskjel saaledes, at man dengang lagde Vind paa at lære multum og ikke multa, medens man nu er kommen til det modsatte Resultat. Nu lærer man multa, men ikke multum. Jeg skal strax forklare, hvad jeg mener dermed. For 1846 kom Studenterne til Universitetet, vel forberedte i enkelte Ting, navnlig i de høde Sprog, Græsk, Latin og tilbøls Hebraisk, i Historie og delvis i Mathematik. Noget kunde de ogsaa af de moderne Sprog, men i den Henseende drev man det ikke saa vidt, som man nu ønsker at drive det. Jeg siger udtrykkelig „ønsker“, thi jeg tror ikke, at man nu driver det videre, end man gjorde dengang. Nu derimod kommer Studenterne til Universitetet overlæste med en stor Mængde Detailkundskaber i meget forskellige Retninger. De kunne Noget af mange Ting, men de kunne ingen Ting tilbunds. De kunne, hvad man kunde kalde multa, o: mange Enkeltheder, men ikke multum, de have ikke faaet noget Totalindtryk af al den Lærdom, der er givet dem. Derfor skal jeg ikke negte, at, da jeg saa dette Lovforslag fremkomme, vakte det min Sympathi i forskellige Retninger, jeg kan navnlig sige i to Retninger. For det Første, fordi dette Lovforslag gaar ud paa at afstæffe Oldnordisk, og dernæst fordi det gaar ud paa at gjenindsætte latinist Stil som Examensfag. Jeg kunde have ønsket, at det var gaaet endnu videre, navnlig i Henseende til Naturhistorie. Dersom de Herrer vare ret bekendte med de mange Detailler, man i vore Latinskoler fordrer af Børn, der ere i en Alder af 9 Aar, med Hensyn til de forskellige Dyreformers Fremkomst i Naturen, vilde de forse dem; thi jeg er overbevist om, at der ikke her i denne Sal er en Gæst, som veed alt det, som man fordrer, at 9aarige Drengene skulle lære. Det er meget muligt, at mangen naturhistorisk, zoologisk Professor ikke gaar omkring og gemmer paa saadanne Ting, som, hvor mange Lænder Museen har, hvorledes de sidde, hvormange Ryghvirvler Krybdyrene have, eller saadanne Ting som, at der gives nogle Hundesteiler, som have 15 Straaler i deres Rygsømmer, og andre, som have 20, eller f. Ex., at Rottensens Lænder stadig opslides ved at glide mod hverandre, men at de samtidig voxe ud, det er Utsammen Noget, som det er meget rart at vide, men det er Ting, som man ikke behøver at vide Bested om, og navnlig skulle Drengene paa 9—10 Aar ikke vide det, og det lykkes da i Reglen heller ikke at lære dem det. Derfor siger jeg, at de kunne ingen Ting. (Afbrydelse.) Ja, de lære det maaste nok, men de glemme det naturligvis. Det staar ogsaa i Lovforslagets Motiver, og det er vistnok en ganske

rigtig Bemærkning. Jeg kunde derfor have ønsket, at de naturhistoriske Kundskaber vare indskrænkede noget mere, men det kan maaste ske ad administrativ Vej; i saa Tilfælde skal jeg henhille det til den høitærede Kultusminister.

Med Hensyn til Oldnordisk er jeg i diametral Modsetning til den sidste ærede Taler, hvad jeg skal tillade mig noget at udvikle. Jeg tror, at det berøede paa en sygelig Fædrelandskærlighed, da vi i 1871 indsatte Oldnordisk som Skolefag. De Herrer maa dog erindre, at den oldnordiske Literatur og Kultur er en Kultur og Literatur, der blev afbrudt, før den endnu kom til at blomstre. Det kan ganske vist have sin store Interesse og Betydning for enkelte at studere de fossile Levninger, om jeg saa maa sige, af denne Literatur, men herfor frembyder denne Literatur saadanne Skrifter, at de kunne tjene til at være almen Læsning for hver Mand, og heller ikke er denne Literatur saa ren, som ærede Medlemmer ville gjøre den, tværtimod tror jeg, at de, der have gjort sig nyere bekendt med de islandske Sagaer, ville finde, at der er ligesaa meget Skibrigt der, som man finder i Skrifter fra Italien. (S. Jørgensen: Nei!) So, læs rigtig efter. (S. Jørgensen: Jeg har læst dem!) Ja, ikke de latinske, det er kun de islandske Sagaer, man har læst, ikke dem Syd for Elben. Utsaa en saadan afbrudt Kultur kan det vel have sin Interesse for enkelte Forskere at sætte sig ind i. Det har stor Betydning for Almenheden at blive bekendt med de almindelige Synspunkter i denne Literatur og Udvikling; men at grave det frem som Noget, der paa en Maade skal gjenoptages som en visen Plante, der skal pustes Liv i, tror jeg, var et Udslag af den ganske naturlige, men efter min Mening sygelige Patriotisme, som er kommen frem i Tredserne; det er som sagt ialtsald min Mening om denne Sag. Jeg veed ikke, hvilke Grunde der have bevæget den høitærede Minister og hans Raadgivere til at fremkomme med Forslag om atter at lade det udgaa af Almanakken; men hvis det er af de Grunde, jeg har nævnt, saa sympathiserer jeg fuldstændig baade med den høitærede Minister og med hans Raadgivere i den Henseende. Og nu hvad det andet Punkt angaar, Latinen, saa er det min Mening, at den klassiske Dannelses, som faas gennem et grundigt Studium af Latin, er at foretrække for enhver anden baade med Hensyn til de praktiske Resultater og med Hensyn til det Udbytte, som den, der har gennemgaaet et saadant grundigt Studium, har erhvervet. De Herrer maa erindre, at særlig Latin er Grundlag for de senere Sprogs Udvikling i saa at sige hele Europa, ikke alene paa den italienske og den spanske Halv, men ogsaa over hele Frankrig, ja endog det engelske Sprog er i det væsentlige ogsaa af romanisk Karakter og Oprindelse, ihvorvel det er paavirket Noget af den nordiske Udvikling